

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 7 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Sobota, 9. junij 2007 / 60 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, ravnilo in žepni računalnik.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

V tej izpitni poli je 30 vprašanj izbirnega tipa. Pravilen odgovor obkrožite in ga označite na listu za odgovore po navodilih na tem listu.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

Navodilo: Pri vsakem od naslednjih tridesetih vprašanj je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najbolj pravilna samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po Vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kot eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 3 točke. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

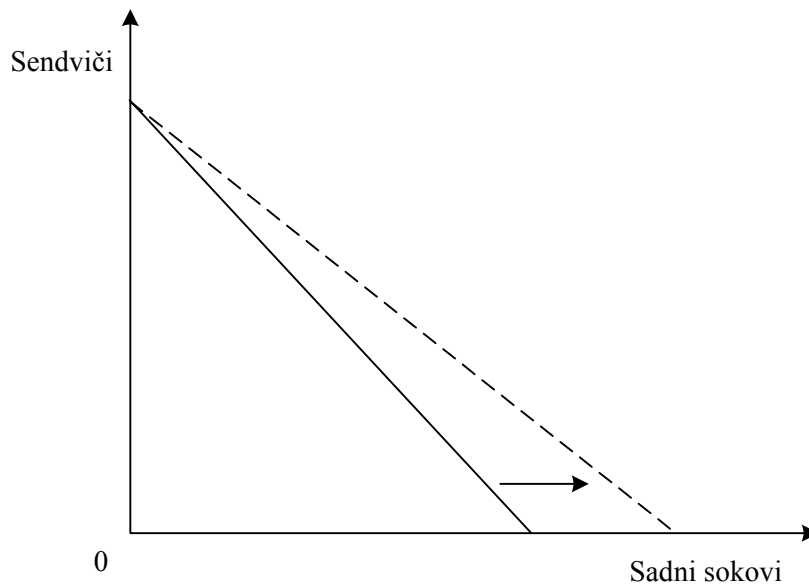
01. Relativno redka dobrina je tista, ki:

- A je zaradi previsoke cene ne moremo kupiti,
- B jo redko najdemo v naravi,
- C je je manj, kakor je potreb po njej,
- D jo kupujejo le bogati,
- E jo zna proizvesti le majhno število proizvajalcev.

02. Proizvod je:

- A vsaka dobrina, ki jo najdemo v naravi,
- B vsaka dobrina, ki zadovoljuje naše potrebe,
- C vsaka dobrina, ki je namenjena izključno končni potrošnji,
- D vsaka dobrina, ki ima uporabno vrednost,
- E vsaka dobrina, ki je bila narejena v procesu proizvodnje.

03. Slika prikazuje alternativne možnosti potrošnje Metke, ki vsak dan kupuje sendviče in sadne sokove.

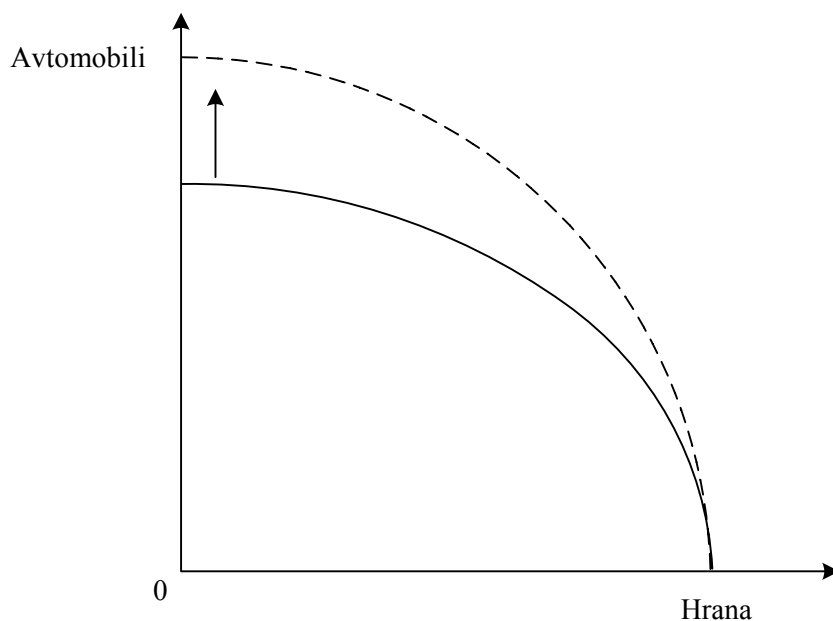
Premik premice pomeni, da:

- A se je Metki povečal dohodek,
- B mora Metka varčevati pri sendvičih, če želi kupiti več sadnih sokov,
- C so se sadni sokovi pocenili,
- D so se sendviči pocenili,
- E so se sadni sokovi podražili.

04. Posamezna točka na Metkini premici alternativnih možnosti potrošnje, ko kupuje sendviče in sadne sokove, nam pove:

- A da so sadni sokovi bistveno dražji od sendvičev,
- B eno od kombinacij nakupa sendvičev in sokov, ki jih Metka s svojim dohodkom lahko kupi,
- C da Metka raje kupuje sadne sokove kakor sendviče,
- D da Metka potrebuje tako sendviče kakor sadne sokove, ne glede na to, koliko denarja ima na voljo,
- E Metka ima premalo denarja, da bi lahko zadovoljila vse potrebe po sendvičih in sokovih.

05. Slika prikazuje alternativne možnosti proizvodnje v Letoniji, kjer proizvajajo avtomobile in hrano.

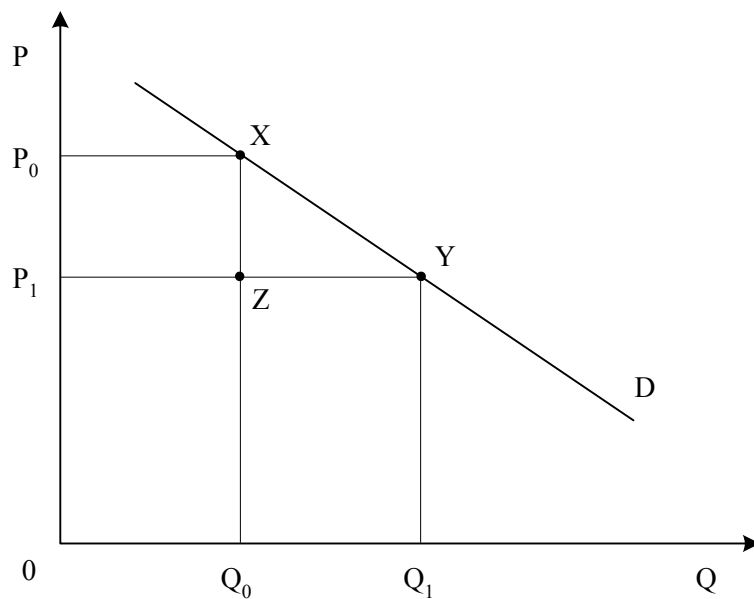
Premik krivulje alternativnih možnosti proizvodnje je nastal, ker:

- A se je v Letoniji zaradi inovacij izboljšala tehnologija,
- B se je povečalo povpraševanje po avtomobilih,
- C se je povečala učinkovitost dela v proizvodnji avtomobilov,
- D so zaradi neugodnih vremenskih razmer zmanjšali proizvodnjo hrane,
- E so se znižale cene avtomobilov na svetovnem trgu.

06. Med stalne (fiksne) stroške proizvodnje masla štejemo:

- A porabljeno količino mleka,
- B stroške prevoza mleka od kmetov do mlekarne,
- C najemnino za proizvodne prostore mlekarne,
- D plače delavcev, ki jih v mlekarni zaposlijo zaradi povečanega obsega dela,
- E porabljeno električno energijo pri proizvodnji masla.

07. Slika prikazuje povpraševanje po tedenskih počitniških programih turistične agencije Sonček. Agencija je znižala ceno programov s P_0 na P_1 .

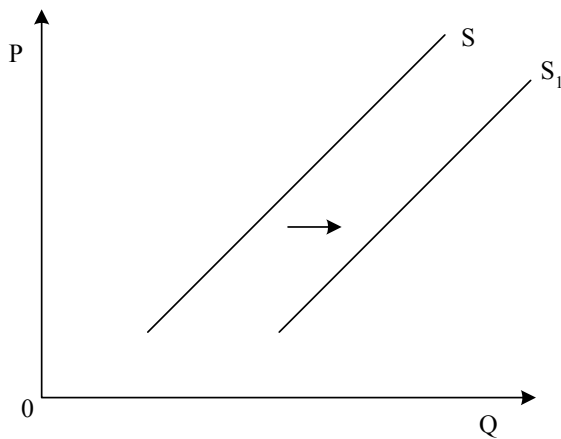
Dohodek agencije po znižanju cene počitniških programov predstavlja pravokotnik z oglišči:

- A $0Q_0X P_0$,
- B $0Q_0Z P_1$,
- C $0Q_1Y P_1$,
- D Q_0Q_1YZ ,
- E $P_1ZX P_0$.

08. Koefficient dohodkovne elastičnosti povpraševanja po dobrini X je $-0,5$. Dobra X je:

- A luksuzna dobrina,
- B substitutna dobrina,
- C komplementarna dobrina,
- D nujna dobrina,
- E inferiorna dobrina.

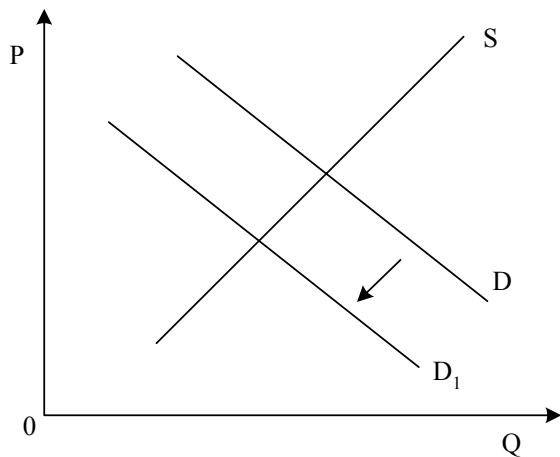
09. Slika prikazuje krivuljo ponudbe jeklarne Acron.

Premik krivulje ponudbe iz S v S₁ je povzročila naslednja sprememba:

- A zaradi odpiranja kitajskega trga lahko jeklarna proda več jekla,
- B zaradi podražitve kurilnega olja ima jeklarna višje proizvodne stroške,
- C država je z liberalizacijo trga električne energije omogočila jeklarni uvoz cenejše elektrike iz Italije,
- D sindikat kovinske industrije je dosegel zvišanje plač delavcev z najnižjimi dohodki,
- E zaradi nadomeščanja jekla z novimi materiali se je cena jekla močno zmanjšala.

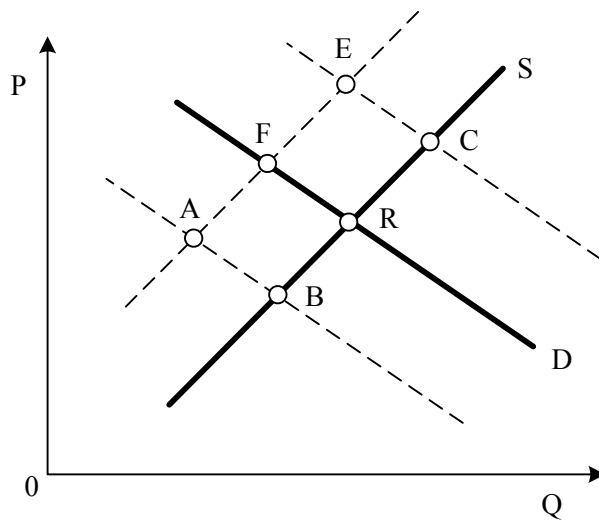
10. Slika prikazuje trg sladkorja.

Premik krivulje D v D₁ je posledica:

- A odločitve vlade, da ne bo več subvencionirala pridelovalcev sladkorne pese,
- B odločitve vlade, da ne bo več subvencionirala sladkornih tovarn,
- C zmanjšanja cene sladkorja,
- D kampanje ministrstva za zdravje, ki je poudarjala škodljivost prevelike porabe sladkorja,
- E odločitve kmetov, da ne bodo več sadili sladkorne pese.

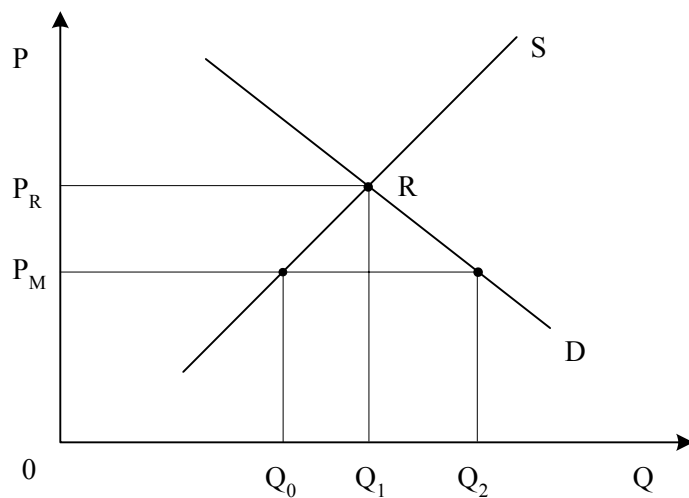
11. Slika prikazuje trg stanovanj v večjem evropskem mestu. Točka R pomeni ravnovesje na tem trgu.

V industrijski coni na obrobju mesta je multinacionalna korporacija odprla novo veliko tovarno, ki bo zaposlila 1300 novih delavcev. Zaradi te spremembe se bo novo ravnovesje na trgu stanovanj oblikovalo v točki:

- A A,
- B B,
- C C,
- D E,
- E F.

12. Slika prikazuje ponudbo in povpraševanje na trgu mleka v državi Karniji. Vlada je zaradi zaščite potrošnikov določila maksimalno ceno mleka P_M .

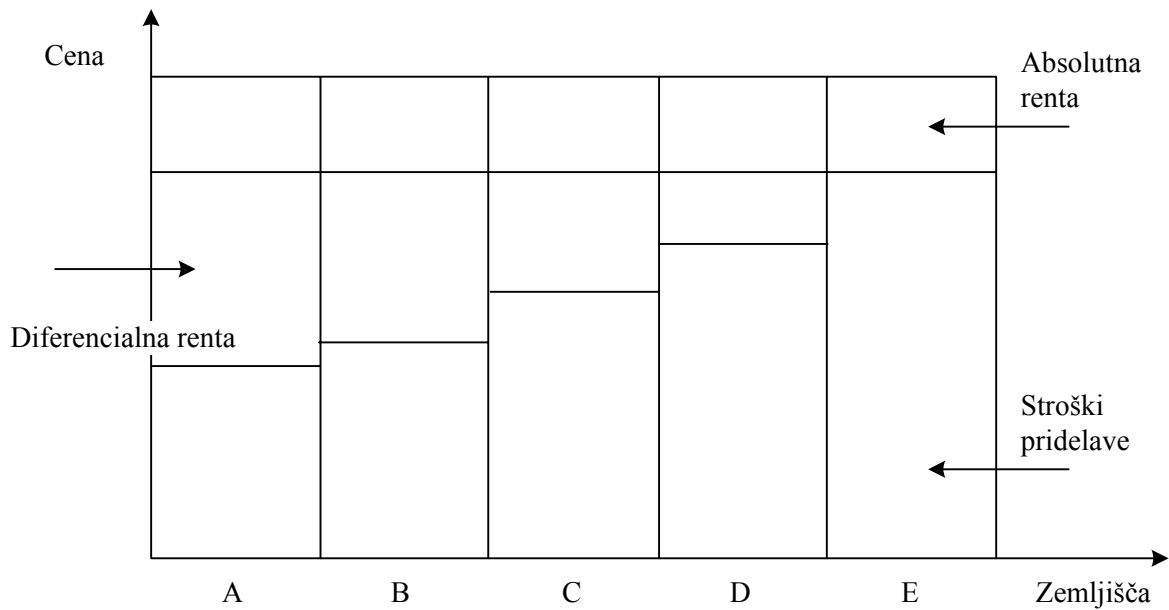
Po tem ukrepu države, ki mu niso sledili še drugi ukrepi, bodo v Karniji na trgu prodali naslednjo količino mleka:

- A Q_0 ,
- B Q_1 ,
- C Q_2 ,
- D $Q_2 - Q_1$,
- E $Q_2 - Q_0$.

13. Če je na trgu posojilnega kapitala ponudba kapitala večja od povpraševanja po kapitalu, obrestne mere za izposojeni kapital:

- A padajo,
- B naraščajo,
- C ostajajo nespremenjene,
- D ohranjajo vrednost izposojenemu kapitalu,
- E ne ohranjajo vrednosti izposojenemu kapitalu.

14. Slika prikazuje stroške pridelave kilograma pšenice, višino absolutne rente in višino diferencialne rente na zemljiščih A, B, C, D in E.

Najbolj rodovitno je zemljišče:

- A A,
- B B,
- C C,
- D D,
- E E.

15. Vir konjunktornega ekstradobička v industriji modnih oblačil je v:

- A znižanju proizvodnih stroškov v panogi,
- B visoki produktivnosti v proizvodnji modnih oblačil,
- C ekonomski učinkovitosti proizvajalcev modnih oblačil,
- D velikem povpraševanju po modnih oblačilih,
- E nizki ceni modnih oblačil, ki omogoča, da jih lahko kupijo tudi mladi, ki imajo navadno manjšo kupno moč.

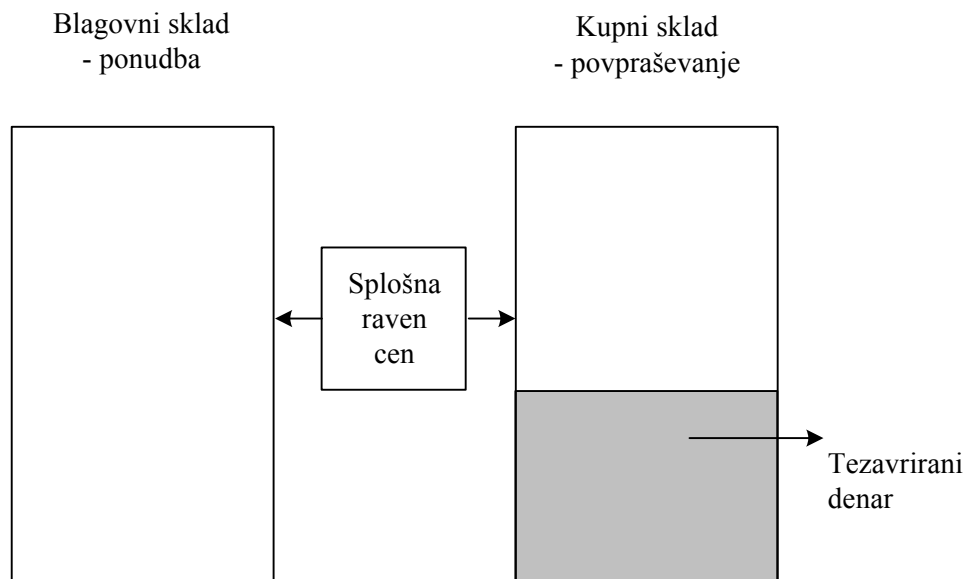
16. Financiranje gradnje nove porodnišnice v glavnem mestu sodi med:

- A osebno potrošnjo tistih staršev, ki se bodo v prihodnosti odločali za otroke,
- B skupno potrošnjo, s katero se zadovoljujejo širše potrebe prebivalstva,
- C splošno potrošnjo države,
- D dodatno potrošnjo države,
- E dodatno potrošnjo glavnega mesta.

17. Če bi v letu dni vsak bankovec povprečno štirikrat uporabili v menjavi, bi bila potrebna količina denarja v obtoku enaka:

- A četrtni vrednosti blagovnih skladov,
- B štirikratni vrednosti blagovnih skladov,
- C vrednosti blagovnih skladov,
- D znesku prihrankov prebivalstva,
- E znesku državne porabe.

18. Slika prikazuje blagovne sklade (ponudbo) in kupne sklade (povpraševanje).

Zaradi neskladij med globalno ponudbo in globalnim povpraševanjem na trgu nastajajo pritiski na cene. Da bi se na trgu ponovno vzpostavilo ravnotežje, se morajo

- A obrestne mere zvišati,
- B dohodki prebivalstva zmanjšali,
- C cene ostati nespremenjene,
- D cene zvišati,
- E cene znižati.

19. Z drugo industrijsko revolucijo razumemo:

- A hitro uveljavljanje parnih strojev nasproti prejšnji pretežno ročni, obrtniški proizvodnji;
- B uveljavljanje proizvodnje v malih podjetjih, ki so zaradi hitrega tehnološkega napredka izredno konkurenčna;
- C uveljavljanje osebnih računalnikov, ki mnogim omogočijo delo na domu zaradi sodobnih telekomunikacijskih povezav;
- D uvajanje novih vrst materiala v zahtevne proizvode visoke tehnologije;
- E uvajanje novih tehnologij, ki so omogočile proizvodnjo v velikih proizvodnih obratih, zanje pa je značilno zniževanje stroškov na enoto proizvodnje.

20. Po liberalnem konceptu naj bi država:

- A zagotavljala prebivalcem čim večjo blaginjo,
- B posegala na trg dela in zagotavljala polno zaposlenost prebivalstva,
- C le minimalno neposredno posegala v delovanje trga, drugače pa naj bo v kar največji meri ločena od gospodarstva,
- D vodila socialno politiko za najrevnejše sloje prebivalstva,
- E zagotavljala javne dobrine in storitve po posebnih netržnih pogojih.

21. Krizo države blaginje je povzročilo:

- A večanje ekonomskih in socialnih funkcij države, ki jih pritoki sredstev niso več pokrivali,
- B premajhno vlaganje v gradnjo stanovanj z neprofitno najemnino za prebivalce z najnižjimi dohodki,
- C neučinkovito pobiranje davkov pri najbogatejših slojih prebivalstva,
- D poseganje države v gospodarstvo in s tem onemogočanje prostega delovanja tržnega mehanizma,
- E pospešeno preseljevanje delovno intenzivne proizvodnje v države Daljnega vzhoda in s tem povečanje stopnje nezaposlenosti v domačem okolju.

22. Delničarji mednarodne farmacevtske družbe Lek, ki je član skupine Sandoz, prejema ob normalnem poslovanju te družbe:

- A obresti na vloženi kapital,
- B dividende,
- C delnice družb članic skupine Sandoz,
- D obveznice družb članic skupine Sandoz,
- E rente.

23. Nemška skupina Henkel, ki ima 50 000 zaposlenih, je transnacionalna korporacija, ker:

- A se je s kapitalom iz več držav razvila v veliko korporacijo;
- B ima svoje proizvodne obrate v več tujih državah;
- C uspešno prodaja svoje izdelke v 125 državah;
- D je na področju raziskav, razvoja izdelkov in planiranja izboljšav v Henklu po celem svetu zaposlenih 3 000 ljudi.
- E so v vodstvu Henkla strokovnjaki, ki prihajajo iz različnih držav.

24. Najtehtnejši razlog za selitev tekstilne industrije iz EU na Kitajsko je:

- A države EU so prepovedale naložbe v tekstilno industrijo zaradi prenizke dodane vrednosti,
- B mednarodne organizacije spodbujajo naložbe kapitala v manj razvitih državah, saj se tako zmanjšujejo razlike med razvitimi in nerazvitimi,
- C nizki stroški delovne sile, ki je ključna v proizvodnji cenениh tekstilnih izdelkov,
- D v EU je kapital razmeroma odvečen, vse manj je možnosti za zelo donosne naložbe,
- E tržišče z več kakor milijardo potrošnikov omogoča uspešno prodajo tekstilnih izdelkov kljub nizki kupni moči.

25. Evropska unija (EU) je od leta 1957 dalje postopno povečevala število članic in utrjevala njihovo gospodarsko, politično in pravno povezanost. Maja 2004 se je z vstopom nove skupine držav število članic povečalo na:

- A 10,
- B 15,
- C 22,
- D 25,
- E 27.

26. Spodnja tabela prikazuje podatke o prebivalstvu države Karnije v letu 2005.

Aktivno prebivalstvo	Nezaposleni	Neaktivno prebivalstvo	Prebivalstvo, mlajše od 15 let	Prebivalstvo skupaj
480 000	35 000	350 000	150 000	980 000

V Karniji je bila stopnja brezposelnosti v letu 2005:

- A 3,6-odstotna,
- B 4,2-odstotna,
- C 6,8-odstotna,
- D 7,3-odstotna,
- E 10,0-odstotna.

27. Ena od metod merjenja BDP je metoda dodane vrednosti. Dodana vrednost je:

- A enaka dobičku podjetja,
- B enaka vrednosti plač vseh zaposlenih v podjetju,
- C razlika med celotnim dohodkom podjetja in vrednostjo plač zaposlenih v podjetju,
- D razlika med celotnim prihodkom podjetja in vrednostjo proizvodnih dejavnikov, ki jih je podjetje kupilo od drugih podjetij,
- E razlika med celotnim dohodkom podjetja in vmesno porabo podjetja, zmanjšano za plače delavcev.

28. Vrednost uvoza blaga v neko državo lahko razberemo iz naslednjega dela njene plačilne bilance:

- A iz finančnega računa,
- B iz kapitalskega računa,
- C iz bilance storitev,
- D iz tekočih transferjev,
- E iz trgovinske bilance.

29. Delež servisiranja dolga je bil v letu 2001 v Sloveniji 14,1-odstotka. To pomeni, da:

- A je Slovenija v tem letu odplačala 14,1-odstotka glavnice in obresti svojega dolga tujini,
- B je Slovenija v tem letu 14,1-odstotka deviz, ki so jih ekonomski osebki zaslužili z izvozom, namenila za servisiranje dolga tujini,
- C je celotni slovenski zunanji dolg v tem letu znašal 14,1-odstotka deviz, ki so jih ekonomski osebki zaslužili z izvozom,
- D so v tem letu mednarodne denarne rezerve Slovenije za 14,1-odstotka presegle celotni zunanji dolg,
- E je Slovenija v tem letu servisirala 14,1-odstotka celotnega zunanjega dolga.

30. Najbolj razvita slovenska regija je:

- A obalnokraška,
- B goriška,
- C gorenjska,
- D osrednje-slovenska,
- E notranjsko-kraška.

PRAZNA STRAN